

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το γυναικείο αποτύπωμα στον καλλιτεχνικό και επιστημονικό στίβο είναι συγκριτικά μικρότερο από αυτό των ανδρών, γιατί:

- Οι παραδοσιακοί ρόλοι των γυναικών συνδέονταν με την κάλυψη των πρακτικών και κοινωνικών αναγκών των ανδρών δημιουργών, ώστε οι τελευταίοι να επιδίδονται στο έργο τους απερίσπαστοι.
- Η μειοψηφία των γυναικών που κατάφερε να διακριθεί δεν διέθετε κατά κανόνα επαρκή χρόνο προσήλωσης στην δημιουργία λόγω των πολυάριθμων/επαχθών οικογενειακών καθηκόντων.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

α. Ως προς την πειστικότητα: Οι αναφορές αυτές προσδίδουν αξιοπιστία στο κείμενο και τεκμηριώνουν τις παραδοχές που προηγούνται («Δεν ήταν ... στην πορεία τους» και «Αντίθετα με τους άνδρες ... την οικογένεια»). Πρόκειται για βιογραφικά στοιχεία ανδρών παγκοσμίου φήμης που μεγαλούργησαν στους χώρους της τέχνης και της επιστήμης, με εστίαση στις επώνυμες και ανώνυμες γυναίκες που συμπορεύτηκαν μαζί τους και στήριξαν το έργο τους ποικιλοτρόπως, είτε υποστηρικτικά, προστατεύοντας το χρόνο τους (παράγραφος 1), είτε και δημιουργικά, συμβάλλοντας στο ίδιο το έργο τους (παράγραφος 2).

β. Ως προς την οργάνωση: Στην παράγραφο 1 οι αναφορές στις γυναίκες διευκρινίζουν τη γενική θέση στην οποία κατέληξε η αρθρογράφος διαβάζοντας το βιβλίο του Μείσον Κάρει («Δεν ήταν ... αλλά ο ρόλος των γυναικών στην πορεία τους.»). Σε πρώτη φάση έχουμε ανώνυμες αναφορές που αφορούν σχέσεις και ρόλους («σύζυγοι», «καμαριέρες», «νταντάδες»), οι οποίες εξειδικεύονται

περαιτέρω ως συγκεκριμένα ιστορικά πρόσωπα («η Μάρθα Φρόντ», «Η οικονόμος του Μαρσέλ Προυστ», «η σύζυγος του Καρλ Μαρξ»). Η αυξανόμενη σε βάθος αυτή παράθεση διατηρεί τη συνοχή του κειμένου α. μέσω της ανάπτυξης της παραγράφου με τη μέθοδο των παραδειγμάτων, β. μέσω της διατήρησης ενιαίου ύφους (βλ. ενεργητική σύνταξη και χρόνοι των ρημάτων) και γ. μέσω των αντιθέσεων που υποφώσκουν ή δηλώνονται άμεσα (λ.χ., στην περίπτωση του Μαρξ, «ενώ εκείνος βρισκόταν στο Βρετανικό Μουσείο και έγγραφε».).

Στην παράγραφο 2 η αναφορά στη σύζυγο του Τολστόι αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα για όλες εκείνες τις εξαιρετικά δημιουργικές γυναίκες που έμειναν τελικά στη σκιά των αντρών τους. Και εδώ ισχύουν τα α και γ για τη διατήρηση της συνοχής του κειμένου (βλ. παραπάνω για την παράγραφο 1). Επιπλέον, η εναλλαγή ανάμεσα στον αόριστο («διόρθωσε και καθαρόγραψε») και τον παρατατικό («Διόρθωνε», «έκανε», «φρόντιζε») διατηρεί την ενότητα του ύφους, ενώ επισημαίνει τη σημασία του επιτεύγματος που ολοκλήρωσε (αόριστος) με επίπονη αφοσίωση σε μεγάλη διάρκεια χρόνου (παρατατικός).

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

α. «κόλλησα» (παράγραφος 1): μεταφορική λειτουργία – «καθλώθηκα σε αυτό που ...» ή «την πάτησα άσχημα με αυτό που ...» ή «με έπιασε εμμονή με αυτό που ...» κ.ά.

το αποτύπωμά τους (παράγραφος 3): μεταφορική λειτουργία – «το ίχνος τους», «τη σφραγίδα τους», «την πινελιά τους», κ.ά.

β. Η αντίθεση ανάμεσα στον μακροπερίοδο και τον μικροπερίοδο λόγο στο τμήμα της παραγράφου προβάλλει γλωσσικά/συντακτικά την αντίθεση ανάμεσα στους πολλαπλούς ρόλους που επιτελούσε η γυναίκα του Τολστόι σε σχέση με στο σύζυγό της που μόνο στοχαζόταν. Αυτός είναι και ο κύριος προβληματισμός που αναδύεται στο Κείμενο 1, καθώς η πρόθεση της αρθρογράφου είναι να τονιστεί το γεγονός ότι ο απεριόριστος ελεύθερος χρόνος είναι διαχρονικό και απαραβίαστο προνόμιο των ανδρών. Με αυτό τον τρόπο η συγγραφέας ενισχύει την κύρια θέση της ότι είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος των γυναικών στην πορεία των ανδρών τους.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

α. Η απόφαση του ποιητικού υποκειμένου να μεταλλαχθεί σε «κυρία Χιονάνθρωπο» (βασικό σύμβολο του ποιήματος) επεξηγείται στη συνέχεια του ποιήματος ως επιθυμία/πρόθεση («Σενάριο»), αλλά και βεβαιότητα (χρήση μέλλοντα οριστικής). Ενδεικτικά (στις παρενθέσεις οι σχετικοί δείκτες):

- Να βιώσει την ξεγνοιασιά, την ανεξαρτησία, να έχει χαλαρή διάθεση («Λοξά το μαύρο καπελάκι», «Δυο μεγάλες αφράτες χιονόμπαλες»: εικόνες όρασης και αφής).
- Να παραμείνει ήσυχη και στατική, σε επαφή με το φυσικό περιβάλλον («Στην άκρη ... από το πλαϊνό μου γέρικο δέντρο», εικόνα).
- Να βρεθεί στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος χαρίζοντας χαρά στους άλλους ακόμα και αν αυτό αποβαίνει επικίνδυνο («Θα χαχανίζουν γύρω μου τα γειτονόπουλα ...», «Το πιο θλιμμένο θα μου ρίχνει μια πέτρα»: εικόνες και σύντομες αφηγήσεις /στιγμιότυπα).
- Να μεταλλαχθεί με ταπεινά υλικά, να δει τον εαυτό της «αλλιώς», να ξαναγεννηθεί («Στη θέση ... το καινούριο μου σώμα», «Διαλέγοντας μικρά κουκουνάκια 'Η τσόφλια από καρύδια για κουμπιά.»: επίθετα που προσδιορίζουν τις ιδιότητες των αντικειμένων και λέξεις καθημερινές που παραπέμπουν στην απλότητα της νέας πραγματικότητας)
- Να γίνει ανθεκτική και άτρωτη («Ωστόσο θα με βρίσκει στη σκούπα», «Θα αφήνει άθικτο ... επισκευάσιμο», «Όπως κάποιος που ξυπνάει»: αντίθεση/ανατροπή, προσδιοριστικά επίθετα, προσωποποίηση, παρομοίωση και διαδοχικές εικόνες).
- Να γίνει το ακριβώς αντίθετο του παλιού εαυτού της («Δεν θα είμαι πια η κυρία Χρήσιμη!», αντίθεση με ό,τι ακολουθεί «Αυτή ποτέ δεν είδε, μόνο σκούπιζε ...Το λιγοστό το χιόνι από το κατώφλι της, Πάντα επικίνδυνο για σας τους βιαστικούς.»).

β. Το δεύτερο ερώτημα του θέματος είναι ανοικτό, οπότε μπορεί να απαντηθεί θετικά ή αρνητικά, αρκεί βέβαια να αιτιολογηθεί. Ενδεικτικά, οι μαθητές/-τριες αναμένεται:

- Να θεωρήσουν δικαιολογημένη την επιθυμία του ποιητικού υποκειμένου, ως αντίδραση στην έως τώρα περιχάραξη του εαυτού της στο ρόλο της «Χρήσιμης» που δεν έχαιρε της προσοχής και της εκτίμησης του περιβάλλοντός της, αλλά και δεν απολάμβανε τη ζωή, καθώς αυτή αναλωνόταν αποκλειστικά μέσα στην εκπλήρωση των καθηκόντων της.
- Να κρίνουν ως ακραία - ίσως και εγωιστική - την επιλογή της «διάλυσης» του ρόλου της, δεδομένου ότι το ποιητικό υποκείμενο δεν φαίνεται να επικοινωνεί και να διαπραγματεύεται με το περιβάλλον της για μια καλύτερη σχέση και θέση. Αντίθετα, δείχνει να προεξοφλεί ότι οι «βιαστικοί» είναι αδιάφοροι, αναισθητοι και ανάξιοι να κατανοήσουν τη δική της οπτική.